

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17534335>

Шматенко Руслан,

науковий співробітник відділу інноваційного провайдингу та

сільськогосподарського дорадництва,

Інститут сільського господарства Північного Сходу

Національної академії аграрних наук України,

ORCID: 0000-0002-0618-0159, e-mail: ruslanshmatenko86@gmail.com

ІННОВАЦІЙНА ЕКОСИСТЕМА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ SCIENCE.CITY ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ «ГОРИЗОНТ ЄВРОПА» ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. У статті розглядаються сучасні тенденції розвитку інновацій в українських сільськогосподарських підприємствах, зокрема механізми впровадження правового режиму Science.City у сфері сільськогосподарського виробництва. Проаналізовано можливості участі сільськогосподарських підприємств у європейських програмах Horizon Europe та COST, що спрямовані на підтримку інновацій, цифрових технологій та сталого сільського господарства. Визначено основні проблеми та перспективи формування екосистеми сільськогосподарських інновацій в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: сільськогосподарські підприємства, Україна.

ВСТУП. Сільське господарство є однією з провідних галузей економіки України, що формує значну частку валового внутрішнього продукту та забезпечує експортний потенціал держави. Водночас аграрний сектор стикається з низкою викликів – нестабільністю кліматичних умов, дефіцитом ресурсів, зростанням вартості енергоресурсів і необхідністю підвищення ефективності виробництва. У цих умовах вирішальне значення набуває впровадження інноваційних технологій, які забезпечують сталий розвиток, цифровізацію процесів і зниження екологічного навантаження.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, які дозволили забезпечити системний підхід до аналізу інноваційної діяльності в аграрному секторі.

Методологічну основу становили положення державних програм розвитку інноваційної інфраструктури, нормативно-правові акти України у сфері інноваційної та науково-технічної політики, а також документи Європейського Союзу, зокрема програми «Горизонт Європа» та ініціативи COST.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Інноваційний розвиток у сільському господарстві виступає одним із головних чинників підвищення продуктивності, ефективного використання природних і фінансових ресурсів та зміцнення конкурентоспроможності аграрного сектору України на міжнародному рівні. Проте, як свідчать результати наукових досліджень, упровадження інновацій у багатьох агропідприємствах ускладнюється через недосконалу нормативно-правову базу, обмежене фінансування та недостатню співпрацю між наукою й бізнесом.

Одним із перспективних напрямів є формування агроінноваційних парків у межах правового режиму Science.City, який передбачає концентрацію наукових, освітніх та виробничих ресурсів на одній території. Законопроект Science.City зараз розробляється Міністерством освіти і науки спільно з Міністерством цифрової трансформації в межах стратегії WINWIN 2030 [1]. Це дає можливість об'єднати аграрні університети, науково-дослідні інститути й бізнес для розроблення, тестування та впровадження нових технологій у рослинництві, тваринництві, харчовій переробці та логістиці.

Механізм Science.City передбачає створення агроінноваційних хабів, що працюють за моделлю «інкубатор – акселератор – ринок». Ідеї генеруються в стартап-школах, потім підтримуються через бізнес-інкубатори, після чого — вихід на ринок або інтеграція в ланцюги доданої вартості. У межах Science.City планується створення або активізація тих наукових парків, які досі не працюють на повну потужність; за даними Міністерства, тільки кілька парків в Україні вже мають значну інноваційну активність [2].

Важливим джерелом фінансування, співпраці та обміну досвідом для українських аграрних підприємств є участь у міжнародних програмах «Горизонт Європа» та COST (European Cooperation in Science and Technology). Програма «Горизонт Європа» (2021–2027) відкрила для України доступ до грантів ЄС у сфері досліджень та інновацій, включно з проєктами в сільському господарстві, сталому землекористуванні, харчових технологіях і цифровізації агросектору [3].

Паралельно участь українських наукових установ у COST сприяє інтеграції в європейську дослідницьку мережу. Програма COST підтримує створення міжнародних наукових партнерств (так званих COST Actions) у різних галузях, зокрема з агроєкології, біотехнологій і сталого розвитку. Завдяки їй українські вчені можуть долучатися до спільних досліджень, отримувати фінансування для мобільності, конференцій і спільних публікацій.

Серед пріоритетних напрямів розвитку аграрних інновацій в Україні слід виділити:

- упровадження цифрових технологій (Big Data, Internet of Things, дистанційне зондування землі) для моніторингу та оптимізації виробничих процесів;
- застосування штучного інтелекту для прогнозування врожайності, управління ризиками та раціонального використання добрив і води;
- розвиток біоінновацій, зокрема використання мікробіологічних препаратів та методів селекції для підвищення родючості ґрунтів і стійкості культур до змін клімату.

У цьому контексті важливо забезпечити не лише технічні можливості впровадження інновацій, а й формування відповідного інституційного середовища: системи державної підтримки, стимулів для бізнесу, спрощеного доступу до наукових розробок та партнерства між аграрними університетами й виробниками. Science.City має потенціал стати такою платформою. Також державні грантові програми та міжнародні ініціативи (наприклад через «Горизонт Європа») уже створюють можливості для агроінновацій.

Таким чином, розвиток інноваційної екосистеми в сільському господарстві України потребує комплексного підходу, який поєднує державні ініціативи (Science.City), міжнародні програми підтримки, цифрову трансформацію виробництва та активну участь бізнесу у комерціалізації наукових результатів. Лише за умов такої синергії можливо забезпечити сталий розвиток аграрного сектору та ефективну інтеграцію в європейський інноваційний простір.

ВИСНОВКИ. Інноваційний розвиток сільського господарства України вимагає системного підходу, що охоплює технологічні, організаційні та інституційні аспекти. Впровадження моделі Science.City дозволяє створити середовище для ефективної взаємодії науки й бізнесу, а участь у програмах Horizon Europe та COST відкриває нові можливості для інтеграції в європейський дослідницький простір. Подальший прогрес можливий за умови активного залучення аграрних підприємств до міжнародних інноваційних проєктів, розвитку цифрових технологій і підвищення інвестиційної привабливості галузі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міністерство освіти і науки України. Національний портал міжнародного науково-технічного співробітництва. URL: <https://ms.nauka.gov.ua/>

2. Міністерство освіти і науки України. (2025). Ukrainian innovation strategy and development of science parks – uniting the efforts of science, government and business. URL: <https://brdo.com.ua/news/ukrayinska-strategiya-innovatsij-i-rozvytok-naukovyh-parkiv-yak-ob-yednaty-zusyllya-nauky-derzhavy-i-biznesu/>
3. Diia (Офіційний портал державних послуг). Програма ЄС «Горизонт Європа» 2021-2027. URL: https://business.diia.gov.ua/finance/program/programa_es_gorizont_evropa_2021_2027

Shmatenko Ruslan,

Institute of Agriculture of the North-East of the National Academy
of Agrarian Sciences of Ukraine,

ORCID: 0000-0002-0618-0159, e-mail: ruslanshmatenko86@gmail.com

**INNOVATIVE ECOSYSTEM IN THE AGRICULTURAL SECTOR: IMPLEMENTATION
OF THE SCIENCE.CITY MODEL AND OPPORTUNITIES OF THE HORIZON EUROPE
PROGRAM FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE**

ABSTRACT. *The article discusses current trends in innovation development in Ukrainian agricultural enterprises, in particular the mechanisms for implementing the Science.City legal regime in the field of agricultural production. It analyses the opportunities for agricultural enterprises to participate in the European programmes Horizon Europe and COST, which are aimed at supporting innovation, digital technologies and sustainable agriculture. It identifies the main problems and prospects for the formation of an agricultural innovation ecosystem in Ukraine.*

KEYWORDS: *agricultural enterprises, Ukraine.*